

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 10. november 2021
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Natasja Walbom
Sagsnr.: 2021-731-0089
Dok.: 2207112

KOMMENTERET HØRINGSOVERSIGT

o v e r

Høringssvar om forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v.

(Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn og styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb)

I. Høringen

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 30. september 2021 til den 28. oktober 2021 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Advokatrådet, Amnesty International, BUPL, Børne- og Kulturchefforeningen, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Center for Voldtægts ofre, Rigshospitalet, Center for Voldtægts ofre, Århus, Center mod Menneskehandel, Danmarks Lærerforening, Danner, Dansk Kvindesamfund, Dansk Psykolog Forening, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Stalking Center, Danske Advokater, Danske Regioner, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Digitalt Ansvar, Dommerfuldmægtigforeningen, Exitcirklen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Foreningen Far, Foreningen Voldtægtssofres Vilkår, Gadejuristen, Hjælp Voldsofre, Institut for Menneskerettigheder, Joan-Søstrene, Justitia, KFUKs sociale arbejde, KL, Kompetencecenter Prostitution, Kvinderådet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Landsforeningen af Socialpædagoger, Landsforeningen for Voldsramte Kvinder, Landsorganisationen af Kvindecrisecentre (LOKK), Landsorganisationen mod seksuelle overgreb, Lev Uden Vold, LOS – De private sociale tilbud, Mødrehjælpen, Offerrådgivningerne i Danmark, Politiforbundet, Pro Vest, Red Barnet, Reden International, Reden København, Reden Odense, Reden Aarhus, Retspolitisk Forening, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigsombudsmanden i Grønland, Røde Kors i Danmark, RådgivningsDanmark, Seksualpolitisk Forum, Sexarbejdernes Interesseorganisation, Socialpædagogernes Landsforbund, SSP-Samrådet og Tænketanken VM Viden om Mænd.

Justitsministeriet har modtaget høringsvar fra:

Præsidenten for Højesteret, Østre Landsret, Vestre Landsret, Københavns Byret, Advokatrådet, BUPL, Børnerådet, Børns Vilkår, Center for Voldtægts ofre, Center for Seksuelle Overgreb, Danske Advokater, Den Danske Dommerforening, Dansk Kvindesamfunds Krisecentre, Dommerfuldmægtigforeningen, Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder, Domstolsstyrelsen, Hjælp Voldsofre, Institut for Menneskerettigheder, Joan-Søstrene, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen SPOR, Landsorganisationen af Kvindecentre (LOKK), Offerrådgivningen, Red Barnet, Region Hovedstaden, Region-Sjælland, Region Nordjylland, Socialstyrelsen og Voldtægtssofres Vilkår.

Det bemærkes, at der i mange af de modtagne høringsvar bl.a. gives udtryk for mere politiske holdninger til lovforslaget. Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringsvar. Justitsministeriets bemærkninger til høringsvarene er anført i kursiv.

II. Høringsvarene

1. Generelt

Region Hovedstaden, Region Sjælland, BUPL, og Dommerfuldmægtigforeningen har ingen bemærkninger til lovforslaget.

2. Om ændringen af straffelovens § 216, stk. 2

Joan-Søstrene, Voldtægtsofres Vilkår, Hjælp Voldsofre, Landsforeningen SPOR, Dansk Kvindesamfunds Krisecentre, Børnerådet, Red Barnet og Offerrådgivningen i Danmark er generelt positive over for forslaget om at indsætte en bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., hvorefter den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år, straffes med fængsel.

Joan-Søstrene, Voldtægtsofres Vilkår, Landsforeningen Spor og Dansk Kvindesamfunds Krisecentre finder dog, at brugen af ordet ”samleje” bør undlades i forbindelse med voldtægt, da samleje forudsætter samtykke, mens voldtægt er en ensidig handling.

Børnerådet savner grundigere overvejelser om, hvorvidt en aldersforskel på otte år er nødvendig for, at et seksuelt forhold kan anses for uligevægtigt. Børnerådet opfordrer til, at Straffelovrådet får til opgave at overveje, om lovforslaget har den fornødne virkning. Børnerådet henviser i den forbindelse til, at der vil være en række tilfælde, der vil falde uden for bestemmelsens anvendelsesområde, da strafansvaret forudsætter, at gerningsmanden har handlet med forsæt.

Børns Vilkår er ligeledes bekymret for, om der vil være en række tilfælde, der vil falde uden for bestemmelsens anvendelsesområde, da strafansvaret forudsætter, at gerningsmanden har handlet med forsæt. Organisationen opfordrer til, at det undersøges, om kravet om forsæt på længere sigt bør lempes, og at loven evalueres efter 1-2 år.

Dansk Kvindesamfunds Krisecentre opfordrer til, at kravet til gerningsmandens alder nedsættes til 18 år.

Danske Advokater efterspørger empirisk datagrundlag, der kan understøtte behovet for en lovændring. Danske Advokater henviser til, at seksuelle forhold med et barn under 15 år allerede er kriminaliseret i straffelovens § 222, og at det vil indgå som skærpende omstændighed i sagen, hvis der er stor aldersforskel mellem tiltalte og forurettede.

Joan-Søstrene anfører, at der kan forekomme tilfælde, hvor der er givet samtykke til samleje fra et barn under 15 år.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater har svært ved at se behovet for, at en seksuel relation mellem en 14-årig og 22-årig skal karakteriseres som voldtægt. Foreningen mener, at såfremt der er behov for, at sådanne forholdes straffes hårdere, bør det ske ved en strafskærpelse i straffelovens § 222.

Voldtægtsofres Vilkår opfordrer til, at der iværksættes et oplysningsarbejde blandt unge om lovens betydning.

Justitsministeriet er enig i det ovenfor anførte om, at der vil kunne forekomme tilfælde, hvor der ikke kan straffes for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., fordi der ikke kan føres bevis for, at tiltalte har handlet med forsæt med hensyn til barnets alder. Det er dog efter ministeriets opfattelse ikke grundlag for at fravige det almindelige krav om tilregnelser i form af forsæt i sager om overtrædelse af straffeloven. Det bemærkes i den forbindelse, at det vil afhænge af de nærmere omstændigheder i de konkrete sager, om det fornødne forsæt foreligger. Vurderingen heraf beror i sidste ende hos domstolene. Endvidere bemærkes i forlængelse heraf, at samleje med et barn under 15 år, hvor en gerningsperson alene har handlet uagtsomt med hensyn til barnets alder, vil kunne straffes efter § 222, jf. § 228.

Som det fremgår af pkt. 2.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er det Justitsministeriets opfattelse, at et barn under 15 år ikke er i stand til frivilligt at samtykke til et seksuelt forhold med en voksen person, der er betydeligt ældre end barnet. Derfor bør et sådant seksuelt forhold straffes som voldtægt, ligesom tilfældet på nuværende tidspunkt er for ethvert samleje med et barn under 12 år.

Det er i den forbindelse afgørende, at en sådan ændring tager højde for, at der ikke sker en uhensigtsmæssig skærpelse eller terminologisk ændring i mindre alvorlige sager som ved f.eks. frivilligt samleje mellem et jævnaldrende kærestepar på f.eks. henholdsvis 13-14 år og 15-16 år. Ministeriet finder, at en aldersgrænse på 22 år er en hensigtsmæssig aldersgrænse i forhold til, hvornår et forhold mellem et barn og en voksen pr. definition er så uligeværdigt, at der aldrig kan siges at foreligge et frivilligt samtykke fra barnet til et seksuelt forhold. Denne aldersgrænse svarer til den, der anvendes i dag i forhold til tiltalefrafald i sager om samleje med en mindreårig.

For så vidt angår det anførte om terminologien skal Justitsministeriet bemærke, at begrebet "samleje" anvendes til at beskrive den fysiske handling,

hvor der sker hel eller delvis indføring af penis i vagina eller anus, hvilket efter ministeriets opfattelse er i overensstemmelse med almindelig sprogbrug. Der ligger ikke i begrebet nogen vurdering af, hvorvidt handlingen er foretaget med eller uden samtykke. Terminologien går i øvrigt igen i en række andre bestemmelser i straffeloven, herunder i kapitel 24 om seksualforbrydelser.

3. Skærpelse af straffen for andre seksuelle overgreb end samleje begået mod børn under 15 år

Joan-Søstrene, Voldtægtsfres Vilkår, Hjælp Voldsofre, Landsforeningen SPOR, Dansk Kvindesamfunds Krisecentre, Børnerådet, Red Barnet og Offerrådgivningen i Danmark er generelt positive over for forslaget om at skærpe straffen for andre seksuelle overgreb end samleje begået mod børn med 50 pct.

Red Barnet anbefaler, at bemærkningerne til lovforslaget uddybes med yderligere eksempler fra retspraksis.

Danske Advokater anfører, at strafskærpelsen vil indebære, at afsoning med fodlænke fremover ikke vil være muligt i mindre grove sager.

Som det fremgår af pkt. 2.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er det Justitsministeriets opfattelse, at det nuværende vide spænd mellem strafniveauet i sager om samleje med et barn og strafniveauet i sager om andre seksuelle overgreb mod et barn er uhensigtsmæssigt. Strafniveauet i sager om andre seksuelle overgreb end samleje begået mod et barn under 15 år afspejler således ikke i tilstrækkelig grad den traumatiserende krænkelse af barnet, der finder sted, og de langvarige fysiske og psykiske konsekvenser, en sådan krænkelse kan medføre.

Ministeriet finder på den baggrund, at der er behov for en generel skærpelse af strafniveauet i denne type sager. Det gælder også, selvom det i konkrete sager vil kunne betyde, at den dømte ikke vil kunne afsone med fodlænke.

4. Forbud mod sexdukke, der fremstår som børn

Hjælp Voldsofre, Landsforeningen SPOR og Red Barnet støtter forslaget om at forbyde sexdukke, der fremstår som børn.

Børnerådet kan ikke støtte forslaget om at indføre et forbud mod sexdukker, der fremstår som børn. Rådet mener, at det er afgørende for indførelsen af et forbud, at virkningen heraf er bedre belyst. Rådet er i den forbindelse uforstående over for, at Justitsministeriet ikke har indhentet en udtalelse fra Sexologisk Klinik til brug for udarbejdelsen af lovforslaget og opfordrer ministeriet til at følge forskningen. Det gør sig særligt gældende, hvis lovforslaget vedtages, da det kan være nødvendigt at ophæve bestemmelsen, hvis nyere forskning peger på, at dukkerne har en præventiv effekt i forhold til seksuelle overgreb mod børn.

Red Barnet anbefaler, at der indsættes en undtagelse i loven, så det vil være lovligt at anvende dukkerne som led i et kontrolleret terapeutisk forløb.

Børns Vilkår anbefaler fremtidig dialog med Sexologisk Klinik om virkningen af et forbud.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater anfører, at det i praksis kan blive vanskeligt at vurdere, om en dukke er konstrueret med seksuelt formål for øje.

Justitsministeriet bemærker indledningsvist, at forskningen på området efter ministeriets oplysninger er sparsom og ikke entydig. Som det fremgår af pkt. 2.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er det imidlertid Justitsministeriets opfattelse, at der er behov for at sende et klart signal om, at seksuelle overgreb mod børn på ingen måde kan accepteres, og at børn derfor heller ikke skal seksualiseres i en grad, at de gøres til genstand for virkelighedstro dukker, der er skabt med et seksuelt formål for øje. Ministeriet finder på den baggrund, at der bør indføres et forbud mod sexdukker, der fremstår som børn.

Justitsministeriet finder ikke på nuværende tidspunkt, at der er grundlag for at give mulighed for undtagelser fra et sådant forbud. Justitsministeriet er således ikke bekendt med, at sexdukker, der fremstår som børn, i dag bliver anvendt i kontrollerede terapeutiske forløb, ligesom det efter ministeriets vurdering vil være vanskeligt at sikre en effektiv håndhævelse af forbuddet, hvis det ikke gælder undtagelsesfrit.

Til vurderingen af, om en dukke er konstrueret med seksuelt formål for øje, er det i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 235 anført, at der skal tages hensyn til de samlede omstændigheder vedrørende

dukken, herunder om den er udstyret med funktioner til seksuelt brug som f.eks. kropsåbninger eller menneskelig kropstemperatur. Disse elementer er dog ikke i sig selv afgørende for, om dukken kan siges at være konstrueret til et seksuelt formål. Det kan i øvrigt tillægges vægt, hvordan dukken er markedsført. Det bemærkes i den forbindelse, at markedsføringen af dukken ikke i sig selv vil være tilstrækkeligt til at påvise, at der er tale om en dukke, der er konstrueret med et seksuelt formål for øje, ligesom det ikke i sig selv vil være tilstrækkeligt til modsat at konkludere, at dukken ikke er konstrueret dertil.

5. Forbud mod udrejse (udrejseforbud)

Joan-Søstrene, Hjælp Voldsofre, Landsforeningen SPOR og Red Barnet støtter forslaget om, at personer, der dømmes efter §§ 216 eller 222, § 223, stk. 2, § 224, stk. 1, § 225, jf. §§ 216 eller 222, § 223, stk. 2, eller § 224, stk. 1, § 228, jf. en af de foregående bestemmelser, § 232 eller § 262 a, stk. 2, ved dommen kan gives et udrejseforbud, som indebærer, at den dømte får forbud mod at forlade Danmark i et nærmere bestemt tidsrum.

Hjælp Voldsofre anfører dog, at et udrejseforbud kan blive vanskeligt at håndhæve i praksis.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der indføres en ret til at få spørgsmålet om opretholdelsen af et udrejseforbud indbragt for retten efter endt afsoning, da domstolenes vurdering af, om et forbud er nødvendigt, kan være forskellig på tidspunktet for domfældelse og tidspunktet for løsladelse. Instituttet opfordrer endvidere til, at det sikres, at myndighederne af egen drift med rimelige mellemrum vil skulle foretage en fornyet vurdering af nødvendigheden af et forbud. Instituttet anbefaler også, at det præciseres i bemærkningerne til lovforslaget, at forbrydelsens alvor og den dømtes ret til privat- og familieliv skal indgå i vurdering af, om et forbud bør idømmes. På tilsvarende vis anfører instituttet, at det bør præciseres i bemærkningerne, hvorvidt der kan gives tilladelse til udrejse begrundet i samvær med den dømtes mindreårige børn i udlandet.

Danske Advokater mener, at et udrejseforbud bør begrænses til bestemte lande.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater finder muligheden for at kunne idømme et udrejseforbud for vidtgående og opfordrer til, at der indhentes

oplysninger om tilsvarende lovgivning fra andre lande. Foreningen anfører, at forslaget om et udrejseforbud ikke synes at være rettet mod et konkret beskyttelsesbehov og anser et udrejseforbud for at være i strid med EU-retten samt artikel 2 i 4. tillægsprotokol til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Advokatrådet anfører, at der bør indhentes internationale erfaringer om anvendelsen af udrejseforbud. Rådet mener desuden, at det bør præciseres, om dømte uden bopæl i Danmark eller med statsborgerskab i andre lande end Danmark, kan idømmes et udrejseforbud. På tilsvarende vis bør spørgsmålet om udlevering adresseres i bemærkningerne, da en eventuel overtrædelse af et forbud i almindelighed må forventes at blive opdaget i udlandet.

Justitsministeriet bemærker indledningsvist, at et udrejseforbud udgør et indgreb i retten til fri bevægelighed for danske statsborgere. Denne ret til fri bevægelighed kan begrænses ud fra legitime hensyn, herunder eksempelvis hensynet til barnets tarv. Der henvises til pkt. 8.1 i bemærkningerne til lovforslaget.

Det bemærkes desuden, at det foreslåede udrejseforbud vil kunne udgøre et indgreb i retten til privatliv og familieliv efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 8 og i retten til bevægelses- og opholdsfrihed efter artikel 2 i 4. tillægsprotokol til EMRK. Disse rettigheder er imidlertid ikke absolutte. Der kan gøres indgreb i de nævnte rettigheder, hvis indgrebet er foreskrevet ved lov og er nødvendigt i et demokratisk samfund (opfylder kravet om proportionalitet) til varetagelse af nærmere bestemte anerkendelsesværdige formål, herunder den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed, for at opretholde den offentlige orden, for at forebygge forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder, jf. EMRK artikel 8, stk. 2, og artikel 2, stk. 3, i 4. tillægsprotokol til EMRK. Der henvises til pkt. 3.1 i bemærkningerne til lovforslaget.

Som anført i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 236, stk. 1, nr. 5, vil et udrejseforbud kunne gives, når det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om den dømtes person, herunder om tidligere kriminalitet, må antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed i udlandet, og at forbudet vil være egnet til at forebygge denne fare.

Et udrejseforbud skal være proportionalt med det begåede overgreb og vil altid skulle idømmes af domstolene efter en konkret vurdering af, om et forbud vil være egnet og nødvendigt for at forebygge nye lovovertrædelse af lignende beskaffenhed i udlandet ved at sikre, at den dømte i en periode ikke kan forlade Danmark. Det vil som led i vurderingen af proportionaliteten i almindelighed skulle indgå med afgørende vægt, hvis den dømte har bopæl i udlandet og dermed med et udrejseforbud vil blive afskåret fra uden tilladelse at udrejse med henblik på at rejse til sit bopælsland.

Som det fremgår af pkt. 3 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er det Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede ordning kan gennemføres inden for rammerne af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 8 og artikel 2 i 4. tillægsprotokol til EMRK, og at den er i overensstemmelse med EU-retten. Ministeriet har i den forbindelse bl.a. lagt vægt på, at forbuddet vil skulle idømmes af domstolene efter en konkret vurdering af, om et forbud vil være egnet og nødvendigt til at forebygge, at den dømte begår nye overgreb mod børn i udlandet.

Det bemærkes i øvrigt, at den foreslåede ordning giver mulighed for, at politiet under særlige omstændigheder kan meddele tilladelse til, at en person, der er idømt et udrejseforbud, kan foretage en specifik rejse. Det følger af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 236, stk. 2, 3. pkt., at der kan meddeles tilladelse til udrejse, hvor afgørende familiemæssige hensyn taler for, at den pågældende bør have tilladelse til at foretage en specifik rejse. Efter omstændighederne vil sådanne familiemæssige hensyn kunne foreligge med henblik på f.eks. samvær med et evt. barn med bopæl i udlandet.

For så vidt angår indbringelse af udrejseforbuddet for retten bemærker Justitsministeriet, at det følger af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 236, stk. 9, at den dømte efter 1 års forløb fra løsladelse eller udskrivning kan forlange, at anklagemyndigheden indbringer spørgsmålet om forbuddets opretholdelse for retten. Hvis der foreligger særlige omstændigheder, kan justitsministeren tillade, at indbringelse for retten sker tidligere. Efter omstændighederne kan dette f.eks. være tilfældet, hvis en udenlandsk statsborger har en reel og underbygget intention om at opgive sin danske bopæl og flytte sin bopæl permanent til udlandet. Hvis afgørelsen går ud på, at forbuddet helt eller delvist opretholdes, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten, dog tidligst efter 1 års forløb.

For så vidt angår udenlandske statsborgere bemærker Justitsministeriet endvidere, at det – som det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 236, stk. 4 – ikke vil være relevant at idømme et forbud, hvis den dømte udvises efter udlændingelovens § 22. Såfremt den dømte er statsborger i et andet land, vil der skulle tages højde for dette ved vurderingen af, om et forbud bør idømmes.

For så vidt angår spørgsmålet om udlevering bemærker Justitsministeriet, at udlevering vil skulle ske i overensstemmelse med de gældende regler i udleveringsloven.

6. Vejledning forud for eventuel politianmeldelse og en opfølgende samtale efter eventuel domsafsigelse

Joan-Søstrene, Center for Seksuelle Overgreb, Center for Voldtægts ofre, Voldtægts ofres Vilkår, Hjælp Voldsofre, Landsforeningen SPOR, Dansk Kvindesamfunds Krisecentre, Børnerådet, Red Barnet og Offerrådgivningen i Danmark er generelt positive over for, at forurettede i sager om seksuelle overgreb kan få vederlagsfri bistand fra en advokat forud for eventuel anmeldelse til politiet og efter eventuel domsafsigelse.

Center for Voldtægts ofre og **Center for Seksuelle overgreb** udtrykker imidlertid bekymring for, om vejledningen vil være hensigtsmæssig, da de oplever, at det ofte er svært for forurettede at få kontakt til bistandsadvokaten. Centrene oplever desuden, at bistandsadvokaterne ikke har den fornødne viden om traumereaktionerne hos forurettede og anfører, at der er behov for at få defineret omfanget af den forudgående vejledning.

Dansk Kvindesamfunds Krisecentre udtrykker bekymring for, at der kan komme u hensigtsmæssig ventetid på anmeldelser til politiet, fordi forurettede ikke kan komme i kontakt med en advokat.

Hjælp Voldsofre mener, at det bør præciseres, om der stilles særlige krav til de advokater, der fremgår af bistandsadvokatlisterne. Organisationen opfordrer desuden til, at der udarbejdes et paradigme for advokaternes dokumentationskrav, og at der på sigt indføres en ordning, hvor forurettede i alle sager, hvor der er beskikket en bistandsadvokat, får ret til en opfølgende samtale med advokaten efter eventuel domsafsigelse.

Børnerådet foreslår, at der indføres et krav om efteruddannelse af bistandsadvokaterne, så de får kendskab til, hvordan man inddrager og taler med børn og unge i krise. Det vil efter rådets vurdering være i overensstemmelse med artikel 34 i FN's Konvention om Barnets Rettigheder. Rådet kan støtte forslaget om, at forurettede i sager om seksuelle overgreb får mulighed for at have en opfølgende samtale med bistandsadvokaten efter eventuel domsafsigelse, men anbefaler, at ordningen udvides til at omfatte sager ved Erstatningsnævnet.

Joan-søstrene bemærker, at det er en forudsætning for, at ordningen kommer til at fungere effektivt, at politiet får de fornødne ressourcer til efterforskning. Organisationen bemærker derudover, at det ikke er hensigtsmæssigt, at forurettede skal orientere sit forsikringselskab om, at vedkommende har været udsat for et seksuelt overgreb.

Voldtægtsfres vilkår opfordrer til, at ordningen udvides til at omfatte sager, hvor politiet henlægger sagen.

Region Nordjylland mener, at det bør præciseres, om ordningen gælder for ældre forhold, som ikke er blevet politianmeldt.

Socialstyrelsen bemærker, at ordningen kan forsinke de kommunale myndigheders håndtering af sager, hvor forurettede er et barn, og at det ikke fremgår af lovforslaget, om en samtale forudsætter samtykke fra barnets forældre.

Red Barnet foreslår, at bistandsadvokaterne skal gennemgå et faglig opkvalificeret forløb.

Danske Advokater gør opmærksom på, at der ved enhver kontakt mellem advokat og forurettede vil være en risiko for utilsigtet påvirkning af forurettede.

Advokatrådet anfører, at forslaget giver anledning til en række retssikkerhedsmæssige betænkeligheder i forhold til bevissikring. Rådet henviser i den forbindelse til, at forurettedes forklaring indgår som et centralt bevis i straffesagen, og at det derfor er afgørende, at påvirkningsfaktorer identificeres og italesættes. Rådet foreslår, at der til brug for udarbejdelsen af de kommende retningslinjer om bistandsadvokatens rolle indhentes oplysnin-

ger om vidnepsykologi. Rådet bemærker endvidere, at forsvareren kan interessere sig for den rådgivning, som er givet forud for politianmeldelse, hvorfor der bør være tydelige rammer for samtale afholdelse. Rådet bemærker afslutningsvis, at det er uklart, i hvilket omfang bistandsadvokaten – i tilfælde af at der ikke indgives anmeldelse – skal eller må registrere og videregive oplysning om eksempelvis identiteten på den eventuelle gerningsmand i forbindelse med fremsendelse af dokumentation til brug for rettens udbetaling af honorar for samtalen, hvilket – såfremt dette er tilfældet – efter rådets opfattelse kan skabe problemer i forhold til tavshedspligten.

Offerrådgivningen i Danmark opfordrer til, at der udarbejdes lister med særligt udpegede og uddannede advokater. For så vidt angår forurettedes mulighed for at have en opfølgende samtale med den beskikkede advokat efter eventuel dom, anbefaler rådgivningen, at ordningen udvides til alle sager, og at advokaten vil kunne bistå forurettede i sager ved Erstatningsnævnet.

Den Danske Dommerforening anfører, at dokumentationskravet forekommer bureaukratisk og ressourcetungt.

Børns Vilkår anbefaler, at bistandsadvokaten fremover også vil kunne bistå forurettede i sager ved Erstatningsnævnet.

Som det fremgår af pkt. 2.7.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, er det Justitsministeriets opfattelse, at adgangen til at få vejledning fra en advokat forud for anmeldelse til politiet bør omfatte sager om seksuelle overgreb, hvilket bl.a. skal ses i lyset af de særlige forhold, som gør sig gældende i denne type af sager. Det er således almindeligt, at forurettede i denne type sager kan være tilbageholdende med at anmelde overgrebet til politiet, fordi overgrebet kan være forbundet med skyld og skam, som kan gøre det vanskeligt at overskue konsekvenserne ved en politianmeldelse. Ordningen er afgrænset til denne type af sager i overensstemmelse med den delaftale, der blev indgået mellem regeringen, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet som led i aftalen om finansloven for 2021.

Personer under 18 år, der har været udsat for et seksuelt overgreb, vil have mulighed for at benytte sig af ordningen, selvom der ikke foreligger samtykke fra barnet eller den unges forældre. Det forudsættes i den forbindelse, at advokaten vil være opmærksom på de kommunale myndigheders rolle i sagen.

Det er Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede ordning mest hensigtsmæssigt etableres med udgangspunkt i de bistandsadvokatlister, som anvendes af politiet, da formålet med listerne er at sikre, at politiet kan rette henvendelse til beneficerede advokater, der særskilt har tilkendegivet, at de ønsker at fungere som bistandsadvokater.

Justitsministeriet er opmærksom på, at en tidligere inddragelse af en bistandsadvokat kan udskyde en eventuel anmeldelse til politiet og dermed indebære en risiko for, at efterforskningsmæssige spor går tabt. Det er imidlertid forventningen, at bistandsadvokaten i forbindelse med sin vejledning vil understrege betydningen af, at forholdet anmeldes til politiet i umiddelbar forlængelse af, at overgrebet har fundet sted.

Den foreslåede ordning vil efter Justitsministeriets vurdering indebære en risiko for, at bistandsadvokaten føler sig foranlediget til at efterprøve, om der er grundlag for at anmelde overgrebet til politiet. Der bør derfor indføres konkrete dokumentationskrav, så advokaten er forpligtet til i forbindelse med honoreringen for samtalen at oplyse om de forhold, som har fået den forurettede til at kontakte advokaten samt eventuelle årsager til, at den forurettede ikke ønsker at politianmelde forholdet.

For så vidt angår Advokatrådets bemærkninger om en uklarhed vedrørende en eventuel pligt for bistandsadvokaten til at videregive oplysninger om identiteten på f.eks. gerningsmanden i forbindelse med fremsendelse af dokumentation til brug for rettens udbetaling af honorar for samtalen, bemærker Justitsministeriet, at advokaten ikke som led heri vil være forpligtet til at videregive oplysninger af denne karakter. Hvad angår forholdet til advokatens tavshedspligt bemærkes, at kravet om dokumentation for samtalen afholdelse ikke vil indebære en pligt til at oplyse forurettedes identitet.

For yderligere at styrke rådgivningen til ofre for seksuelle overgreb vil Justitsministeriet i overensstemmelse med bemærkningerne til lovforslaget sikre, at de eksisterende vejledninger vedrørende bistandsadvokatens rolle i forhold til forurettede opdateres.

Justitsministeriet er enig med Voldtægtsofres Vilkår i, at adgangen til en opfølgende samtale med bistandsadvokaten også bør omfatte sager, hvor der ikke rejses tiltale. Ministeriet har på denne baggrund foretaget justeringer i lovforslaget, så den foreslåede ordning også kommer til at omfatte

sager, hvor anklagemyndigheden meddeler påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721 eller tiltalefrafald efter lovens § 722.

7. Underretning af forurettede i sager om seksuelle overgreb

Joan-Søstrene, Voldtægtsofres Vilkår, Dansk Kvindesamfunds Krisecentre og Red Barnet støtter forslaget om, at retten i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 210 eller 216-223, § 225, jf. §§ 216-223, eller § 232 vil skulle underrette tiltalte og forurettede, inden retten offentliggør indholdet af en skyldkendelse eller dom på rettens hjemmeside.

Joan-Søstrene og Dansk Kvindesamfunds Krisecentre opfordrer til, at forurettede får mulighed for at gøre indsigelse forud for en eventuel offentliggørelse, da pressens dækning af denne type sager ofte medfører, at forurettede kan identificeres i lokalmiljøet.

Hjælp Voldsofre bemærker, at det bør afdækkes, om underretningen skal ske gennem forurettedes bistandsadvokat.

Domstolsstyrelsen anfører, at den foreslåede ordning ikke sikrer, at forurettede bliver bekendt med indholdet af en dom før eventuel medieomtale, idet dommen som udgangspunkt afsiges i et offentligt retsmøde, hvor pressen har mulighed for at være til stede. Styrelsen anfører, at den foreslåede ordning rejser en række praktiske spørgsmål, jf. kravet om, at underretningen skal ske i rimelig tid inden offentliggørelsen, så forurettede har mulighed for at gøre sig bekendt med indholdet af dommen mv. Styrelsen henviser i øvrigt til, at Danmarks Domstole i januar 2020 opfordrede Justitsministeriet til at nedsætte et udvalg om forholdet mellem pressen og domstolene, hvor spørgsmålet om underretningen ville kunne indgå.

Præsidenten for Højesteret opfordrer til, at Højesteret undtages fra ordningen, da de hensyn, der taler for, at tiltalte og forurettede skal underrettes om dommens indhold forud for offentliggørelse, ikke gør sig gældende i Højesteret i samme omfang som i byretter og landsretter. Præsidenten henviser i den forbindelse til, at Højesteret ikke tager stilling til skyldsspørgsmålet, at Højesteret – på grund af rettens særlige stilling i samfundet – har en interesse i straks at kunne offentliggøre dommen, og at Højesteret i øvrigt offentliggør alle sine domme på sin hjemmeside straks efter afsigelsen.

Den Danske Dommerforening anfører, at det er væsentligt for domstolene, at offentligheden – bl.a. på grundlag af retternes pressemeddelelser – informeres sagligt og relevant om domstolenes afgørelser, herunder om begrundelserne herfor. Foreningen anfører, at forslaget vil medføre, at det overlades til de tilstedeværende medier at udlægge dommen og dens resultat, og at det vil virke ødelæggende for den kommunikation af retsafgørelser, som domstolene i en årrække har brugt tid og kræfter på at opbygge. Foreningen anfører, at det er en del af et moderne retssamfund, at domstolenes afgørelser formidles i et klart sprog.

Østre Landsret anfører – i lighed med **Domstolsstyrelsen** og **Den Danske Dommerforening** – at spørgsmålet om underretning af forurettede (og tiltalte) har nær sammenhæng med pressens mulighed for at informere offentligheden om, hvad der sker på offentlige retsmøder. Landsretten anfører, at rettens pressemeddelelser spiller en central rolle med hensyn til at sikre, at offentligheden på saglig og relevant vis får information om domstolenes afgørelser og begrundelserne herfor. En pligt til at underrette forurettede forud for offentliggørelsen af en skyldkendelse eller dom på rettens hjemmeside vil efter landsrettens vurdering i praksis forringe pressens muligheder for at formidle sagens udfald på baggrund af rettens gengivelse, mens nyhedsværdien fortsat er aktuel. Landsretten henviser i den forbindelse også til, at Danmarks Domstole i januar 2020 opfordrede Justitsministeriet til at nedsætte et udvalg om forholdet mellem pressen og domstolene, hvor spørgsmålet om underretningen ville kunne indgå.

Københavns Byret tilslutter sig høringssvaret fra Østre Landsret og anfører i øvrigt, at ordningen vil kunne medføre unuancerede og fejlagtige gengivelser af rettens afgørelser.

Vestre Landsret tilslutter sig høringssvaret fra Østre Landsret og Den Danske Dommerforening.

Justitsministeriet har på baggrund af høringssvarene fra Domstolsstyrelsen, Østre Landsret, Den Danske Dommerforening, Præsidenten for Højesteret og Københavns Byret ladet denne del af lovforslaget udgå med henblik på at gå i dialog med Danmarks Domstole om, hvordan en ordning med underretning af bl.a. den forurettede kan udformes, så den i højere grad imødekommer domstolenes bekymringer i forhold til at sikre en hurtig og saglig formidling af domstolenes afgørelser.

8. Økonomi

Domstolsstyrelsen vurderer, at meromkostningerne for domstolene vil beløbe sig til ca. 2,5 mio. kr. om året. **Østre Landsret** og **Vestre Landsret** henviser til bemærkningerne fra styrelsen.

Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder opfordrer til, at der tages højde for merudgifter hos kriminalforsorgen.

Den Danske Dommerforening anfører, at den foreslåede bestemmelse om, at personer, der dømmes for seksuelle overgreb mod børn, vil kunne idømmes et udrejseforbud (lovforslagets § 1, nr. 9) vil forlænge bevisførelsen, proceduren og voteringen i den enkelte sag.

Justitsministeriet har noteret sig det af Den Danske Dommerforening og Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder anførte. For så vidt angår Domstolsstyrelsens bemærkninger kan ministeriet oplyse, at udgifterne afholdes inden for Justitsministeriets eksisterende økonomiske rammer.

III. Lovforslaget

I forhold til det lovudkast, som har været sendt i høring, er der i det fremsatte lovforslag foretaget følgende ændringer fsva. forslaget om styrket rådgivning til forurettede i sager om seksuelle overgreb og underretningen i sager om seksuelle overgreb:

- Justitsministeriet har ladet lovforslagets § 2, nr. 1, om underretning af forurettede udgå med henblik på at gå i dialog med Danmarks Domstolene om, hvordan en sådan ordning kan udformes, så den i højere grad imødekommer domstolenes bekymringer i forhold til at sikre en hurtig og saglig formidling af domstolenes afgørelser.
- Justitsministeriet har ændret lovforslagets § 2, nr. 6, så det fremgår, at den forurettede har ret til en opfølgende samtale med bistandsadvokaten ”efter sagens eller retshandlingens afslutning”. Ændringen indebærer, at retten til en opfølgende samtale med bistandsadvokaten også gælder i sager, hvor der meddeles påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721 eller tiltalefrafald efter lovens § 722.

De øvrige dele af lovforslaget indeholder ikke indholdsmæssige ændringer, men der er foretaget enkelte mindre ændringer af sproglig og lovteknisk karakter.